

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Minister Ir. E.D. Wiebes MBA
Staatssecretaris mr. drs. M.C.G. Keijzer
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Van: Stralingsbewust Wageningen
Verontruste burgers
stralingsbewustwageningen@gmail.com

Wageningen, 31 december 2020

Onze referentie: StralingsbewustWageningen

Onderwerp

Reactie Open consultatie Wijziging Frequentiebesluit 2013 ter bescherming van de volksgezondheid tegen radiofrequente elektromagnetische velden

Geachte heer Wiebes, mevrouw Keijzer en ambtenaren,

Namens bezorgde en kritische burgers dient Stralingsbewust Wageningen een zienswijze in. We hebben ons al lange tijd verdiept in onder andere de effecten voor de Volksgezondheid bij de gehele uitrol van de 5G technologie. Welke een stapeling gaat vormen met de reeds aanwezige frequenties, waaronder Wifi.

Als burgers zijn we zeer bezorgd over de ontwikkelingen van deze technologie en we vragen ons ernstig af of de snelheid waarmee de invoering plaatsvindt gepast is nu het democratisch proces geheel ontbreekt. Het bevreemdt ons ook ten zeerste dat de ingeplande Technische briefing van 10 december jl. over het advies '5G en Gezondheid' vooralsnog gecancelled is, **terwijl de consultatie op 4 januari afloopt.**

Vraag 1:

In deze nieuwe consultatie wordt het volgende omschreven:

"De Gezondheidsraad heeft in zijn advies aanbevolen de nieuwste ICNIRP- richtlijnen te gebruiken als basis voor het blootstellingsbeleid." Hier wordt verbloemd dat het ICNIRP alleen maar adviezen geeft die ze onder de noemer richtlijnen presenteert. De ICNIRP draagt geen enkele verantwoordelijkheid in deze.

Deze ICNIRP richtlijnen zijn gebaseerd op oude achterhaalde inzichten van meer dan een halve eeuw geleden. Midden jaren 50 van de vorige eeuw stelde Herman P. Schwan, de eerste adviezen op voor microwave straling in de USA.

Bovendien is er sprake van een kartel van deskundigen uit verschillende organisaties en instanties die de expert-evaluaties domineren en die allemaal het risicoloosheidsparadigma van de ICNIRP aanhangen. Dat betekent dat er geen gezondheidseffecten beneden de ICNIRP-richtlijnen lijken te bestaan, wat gunstig is voor de telecommunicatie-industrie.

Het gaat ook maar om een klein aantal personen dat deel uitmaakt van deze adviserende expertgroepen. Zij zijn alleen gericht op het opstellen van adviezen, die gevaren voor de gezondheid en het milieu moeten uitsluiten. De ICNIRP-visie oefent daarmee invloed uit op instellingen zoals nu de Gezondheidsraad van Nederland.

Wetenschappers met een tegengestelde mening, die stellen dat er steeds meer aanwijzingen zijn voor gezondheidsrisico's beneden de ICNIRP-adviezen, worden niet uitgenodigd om aan deze expertgroepen deel te nemen. Geen van hen is dan ook ooit lid geweest van de expertgroepen

van de WHO, de EU (SCENHIR), de Zweedse stralingsautoriteit SSM of ICNIRP. Hun onderzoek en inzichten zijn niet meegenomen in het Gezondheidsraad rapport.

De expertgroepen baseren zich vooral op onderzoeken die geen effecten aantonen. De resultaten van onafhankelijke studies, die risico's laten zien, worden bekritiseerd, niet in aanmerking genomen of zelfs niet geciteerd, terwijl onderzoeken waaruit blijkt dat er geen risico's zijn, worden geaccepteerd als bewijs van afwezigheid van risico, ondanks ernstige methodologische problemen. De meeste uitspraken van deze instanties zijn misleidend en niet correct. Ze kunnen makkelijk worden weerlegd. In feite heeft de Italiaanse rechter het gebruik van de mobiele telefoon al in 2012 gekoppeld aan het ontstaan van tumoren en ook daarna hebben meerdere rechtbanken dit vonnis bevestigd. [1]

Op 18 december jl. heeft een Nederlandse bestuursrechter een zeer bijzondere uitspraak gedaan in een beroep tussen het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland en enkele inwoners van die gemeente. [2]

Deze uitspraak betekent in ieder geval dat:

- 1. Gemeenten gezondheidsbelangen van burgers die gevoelig zijn voor straling mee moeten wegen in hun lokale antennebeleid.**

“De gezondheidsbelangen van omwonenden die gevoelig zijn voor straling dienen ook in de door verweerder te maken belangenafweging te worden betrokken.” [3]

- 2. De (valse) veiligheidsclaim blootstellingslimieten ICNIRP van tafel is.**

“Naar het oordeel van de rechtbank is het, alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, overziend, niet uitgesloten dat ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m, en dus ook in het geval van eiseres, sprake is van verhoogde gezondheidsrisico's.” [4]

Waaruit volgt dat:

- 3. Het landelijk vastleggen van de ICNIRP-limieten in de voorgenomen ‘Wijziging Frequentiebesluit 2013 ter bescherming van de volksgezondheid tegen radiofrequente velden’ [5] in strijd is met deze uitspraak.**

Zelfs als een fictieve veiligheidsmarge van een factor 50 wordt aangehouden, liggen de ICNIRP-limieten ruim boven de 1 V/m, terwijl de bestuursrechter heeft geoordeeld **dat verhoogde gezondheidsrisico's bij een veldsterkte lager dan 1 V/m niet uitgesloten zijn.**

Daar komt bij dat bij een landelijke vastlegging van de ICNIRP-limieten, de gemeenten de mogelijkheid wordt ontnomen om lokaal de gezondheidsbelangen van burgers te wegen en te behartigen (wat eveneens in strijd is met de uitspraak van de bestuursrechter). **Gemeenten mogen immers, als dit wijzigingsbesluit wordt aangenomen, lokaal niet afwijken van de ICNIRP-limieten door lagere blootstellingslimieten te hanteren, zelfs niet als gezondheidsbelangen van burgers daarom vragen.**

Het is pertinent onjuist dat de lagere frequentiebanden voor 5G (tot 3,5 GHz) en Wifi (2,4 en 5 GHz) niet tot bewezen nadelige gezondheidseffecten leidt. Uit onderzoek naar cellen, dieren en mensen blijkt dat de tot nu toe gebruikte frequenties voor telecommunicatie wel degelijk schadelijk zijn voor de mens en ook voor het milieu en de biodiversiteit. [6], [7]

Een archief van bijna 4.000 documenten onthult dat de regering van Amerika decennia geleden al wist over de gezondheidseffecten van draadloze technologie [8], [9]

De Zweedse wetenschapper en oncoloog Prof. Dr. Lennart Hardell, met zijn internationaal gerespecteerde onderzoeksgroep op het terrein van gezondheidsrisico's van EMV, heeft een expertreactie geschreven en verstuurd aan de verantwoordelijke ministeries en de commissieleden van VWS en EZK. ^[10] Dit ter voorbereiding op de Technische Briefing die gepland was op 10 december jl. en afgezegd is.

Uit zijn goed onderbouwde commentaar komt expliciet naar voren dat het huidige advies van de Nederlandse Gezondheidsraad en uw reactie hierop niet gebaseerd is op een grondige, evenwichtige, objectieve en actuele evaluatie van de risico's op kanker en andere gevaarlijke effecten van EMV.

Hardell noemt het gebrek aan goed onderzoek naar de gezondheidseffecten van de nieuwe 5G-technologie een experiment waar elk persoon over zou moeten worden geïnformeerd:

Hardell noemt het gedrag dat blootstelling aan ons wordt opgedrongen onethisch en onaanvaardbaar vanuit een mensenrechtenperspectief. Ook benoemt hij de dominante rol van de ICNIRP-leden in meerdere invloedrijke expertgroepen. De Commissie EMV van de Gezondheidsraad baseert zich alleen op de ICNIRP en deze expertgroepen die hetzelfde paradigma aanhangen: er is niets aan de hand beneden de blootstellingsadviezen. Het lijkt er sterk op, dat de (Europese) ambitie om 5G uit te rollen vooral niet in gevaar mag komen.

Er moeten nieuwe richtlijnen voor de eerdere en nieuwe frequenties worden vastgesteld, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de nieuwe techniek die bij 5G gebruikt wordt en de verhoogde straling die bovenop de straling komt van de eerdere technieken. Tot die tijd is toepassing van het voorzorgsbeginsel en een moratorium nodig voor de implementatie van 5G voor draadloze communicatie.

Ethisch handelen betekent dat onderzoek naar gezondheidsrisico's moet worden gedaan **vóór** de blootstelling, niet erna. Dit wordt door de Gezondheidsraad geadviseerd voor de hogere frequenties (o.a. 26 GHz), maar dit slaat u als Kabinet en het Ministerie van EZK in de wind. Op dit moment wordt er maandenlang met 26 GHz getest in Eindhoven en Amsterdam. Andere steden waar de afgelopen maanden met 26 GHz getest is o.a. Zandvoort. Verder wordt er op dit moment met 3,5 GHz getest in Den Haag (5 locaties / postcode gebieden), Valthermond, Rijen, Delft, Noordzee t.h.v. Den Haag – Scheveningen, Utrecht, Veghel, Hoogezand, Helmond en Nuenen. In Rotterdam wordt getest met 2,3 GHz (1) en 3,5 GHz (2 locaties). Onbegrijpelijk dat dit ook na het advies van de Gezondheidsraad gewoon doorloopt. Zeker omdat het ons wordt opgedrongen en we niet worden geïnformeerd over de risico's van deze testen. Dit is onaanvaardbaar vanuit een mensenrechtenperspectief.

Op 19 juni jl. verscheen een zeer kritisch rapport van de Europarlementariërs Rivasi en Buchner. Het rapport, met de titel "*The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest, corporate capture and the push for 5G*", werd geschreven door onderzoeksjournalisten en laat zien dat de ICNIRP, vele banden heeft met de telecomindustrie. Zij onderzochten de werkwijze van de in totaal 45 leden van de ICNIRP en de deelnemers van de wetenschappelijke expertgroep. Doel was om vast te stellen of de commissie "volledig onafhankelijk werkt en of [...] haar leden zich in belangenconflictsituaties bevinden.

Het is van groot belang dat hierover een inhoudelijk debat plaatsvindt. In een videoconferentie van het Europees Parlement op 2 december jl. sprak Europarlementariër Michèle Rivasi, MEP (EELV), luid en duidelijk:

“Er is een gebrek aan democratisch debat. 5G is niet besproken in het parlement, het is een industrieel project dat ons naar cybersurveillance brengt. Dit vormt een probleem voor de samenleving. Het is overconsumptie. We willen een democratisch debat, en we willen wachten op de conclusies van volksgezondheidsorganisaties”

Exemplarisch hiervoor is uw kabinetsreactie op het advies van de Gezondheidsraad. De Gezondheidsraad adviseert de 26-GHz frequentie vooralsnog niet uit te rollen omdat er geen onderzoek is gedaan naar de gezondheidseffecten van deze nieuwe frequentieband. U slaat dit advies echter in de wind en verwijst wederom naar de ICNIRP en stelt ons (weer) “gerust”. Dit terwijl er nota bene twee ICNIRP-leden (Eric van Rongen en Anke Huss) deel uitmaken van de Commissie EMV van de Gezondheidsraad.

Vraag 2:

Antenneregister en Antennebureau

Het Antennebureau (onderdeel van Ministerie EKZ) schrijft dat zij Gemeenten wil ondersteunen met informatie bij vragen van inwoners en een ander deel betreft het gemeentelijk antennebeleid. Daarnaast er informatie te vinden over het antennebeleid voor Gemeenten. Daarnaast zijn op de website van het Antennebureau de resultaten van metingen van straling antennes te vinden

Het Agentschap Telecom (onderdeel van Ministerie EKZ)meet de sterkte van elektromagnetische velden bij antennes in Nederland. De resultaten staan in het Antenneregister en hieronder. De gemeten veldsterkten liggen onder de blootstellingslimieten. Wat blijkt het grootste gedeelte van de metingen die op de website staan zijn van jaren (soms zelfs van meer dan 7 jaar) geleden. Er is altijd een basisstraling en als meer mensen gebruik maken van hun mobiel (draadloze netwerk) dan stapelt zich dat op naar meer, meer en meer als meer mensen gebruik maken van hun mobiele telefoon.

Twee jaar geleden waren de gemiddelde metingen rond de 1 V/m. Als we nu naar de metingen van de afgelopen jaren en van vorig jaar van de testmetingen van bundelantennes is tot 6 V/m gemeten en dat is de stand-by zenderstraling. Voor de nu uitgerolde bundelantennes, die samen met sector antennes geplaatst worden, zijn geen meetprotocollen. Dat is de reden dat Zwitserland gezegd heeft het is niet bekend hoe de bevolking blootgesteld wordt aan de straling van deze bundelantennes en besloten heeft tot: 3 jaar moratorium op de uitrol want er is geen meetprotocol en dus men weet eigenlijk niet wat ze aan het doen zijn.

Vragen en verzoek

1. Hoe komt het dat u het **voorzorgsbeginsel** (zoals dat in diverse Europese landen inmiddels gemeengoed aan het worden is bij de stapeling van diverse soortenstraling) niet hanteert bij het concept wetsvoorstel?
2. Kunt u aangeven op welke gronden u afwijkt van het beleid zoals dat in landen als België, Frankrijk en Zwitserland momenteel wordt ingevoerd of recent is ingevoerd waarin er bijv. rond zones van scholen, crèches e.d. meer mogelijkheden zijn om tot luwe zones te komen met voldoende maar geen maximale bereikbaarheid in de afweging dat er geen harde wetenschappelijke bewijzen zijn dat deze straling en m.n. ook de stapeling ervan op de lange termijn geen schadelijke gezondheidseffecten heeft?
3. Kunt u aantonen dat 5G een bestaand probleem oplost wat dusdanig belangrijk (op deze zeer korte termijn) is dat het de bijbehorende risico's verantwoord?

4. Dringend verzoek om de testlocaties waar op dit moment met 2,3 GHz, 3,5 GHz en 26 GHz (Eindhoven en Amsterdam) per onmiddellijk te stoppen! Dit druist volkomen in tegen het advies van de Gezondheidsraad.
5. Kunt u de wetenschappelijke onderzoeken benoemen die hebben aangetoond dat 5G straling in een stapeling met de aanwezige straling van Wifi, 2G, 3G en 4G op langere termijn (langer dan 5 jaar bijvoorbeeld) aantoonbaar geen ophogend effect heeft op gevaren voor de gezondheid van de burgers op o.a. aspecten als vruchtbaarheid en maligne celdeling?
6. Waarom hangt Nederland eigenlijk het ICNIRP systeem aan en komt het zelf niet met relevantere veiligheidsmaatregelen?
7. In uw Memorie van toelichting op artikel 5 haalt u aan dat er de mogelijkheid is om bij te sturen op basis van de ICNIRP adviezen en geeft u aan dat de veiligheidsmarges groot genoeg zijn zodat er rekening is gehouden met de gezondheid van kinderen en ouderen. Is het u bekend dat deze normen dateren uit een ver verleden en dat deze uitsluitend rekening houden met opwarming. Wij verzoeken u op te nemen dat gezondheidsrisico's m.b.t. de invloed van elektromagnetische straling op de biologische en elektrische elementen in een menselijk lichaam (zeker in de groeifase) ook worden meegenomen als reden om veiligheid/gezondheid boven technische voorkeuren uit te laten gaan.
8. Er zijn ook stralingsgevoelige mensen in deze wereld (reeds 3%) die klachten krijgen van Wifi-straling, bluetooth e.d. Met 5G wordt deze groep nog verder aangevallen. Wat is de reden dat deze groep volledig wordt genegeerd?
9. Wat doet u met het gegeven dat de biodiversiteit in de natuur onrustbarend is afgenomen en daarmee ook een bedreiging vormt voor het welzijn van de mens?
10. Hoe denkt u de actuele stralingsniveaus te gaan controleren en monitoren, nu er nog geen adequate meetmethoden zijn ontwikkeld voor de nieuwe zendvormen (bundelantennes)?

Met vriendelijke groet,

Namens StralingsbewustWageningen
A. van Capellen en M. Boone

[1] <https://www.phonegatealert.org/en/the-court-of-appeal-of-turin-confirms-the-link-between-a-head-tumour-and-mobile-phone-use>

[2] Doorbraak in rechtspraak rond stralingsrisico's <https://stralingsbewust.info/2020/12/24/doorbraak-in-rechtspraak-rond-stralingsrisicos/>

[3] (Uitspraak ECLI:NL:RBGEL:2020:6702 (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2020:6702&showbutton=true>), conclusie 8, onder verwijzing (in overweging 4.2.) naar de uitspraak op mijn beroep: ECLI:NL:RBGEL:2020:6699 (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2020:6699&showbutton=true>), overweging 4.4.)

[4] (Uitspraak ECLI:NL:RBGEL:2020:6699 <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2020:6699&showbutton=true>), overweging 4.4.)

[5] <https://www.internetconsultatie.nl/emvbesluit>.

Zie ook: <https://stralingsbewust.info/2020/12/18/mona-keizer-wil-discutabele-icnirp-limieten-landelijk-vastleggen-en-gemeenten-buitenspel-zetten/>

[6] Arthur Firstenberg - 5G, Birds, Bees, and Humanity
https://www.youtube.com/watch?v=MpdJ_t5XMvw

[7] Stralingsrisico's: een blik op de gevolgen voor het ecosysteem
<https://www.stop5gnl.nl/blog/2020/12/19/stralingsrisicos-een-blik-op-de-gevolgen-voor-het-ecosysteem>

[8] <https://childrenshealthdefense.org/defender/government-knew-harmful-impact-wireless-technology-human-health>

[9] <https://zoryglaser.com/>

[¹⁰] Misstanden regulering mobiele technologie blootgelegd; Kabinet geen oog voor risico's 5G
<https://letstalkabouttech.nl/2020/12/misstanden-regulering-mobiele-blootgelegd-kabinet-geen-oog-voor-risicos-5g/> en https://letstalkabouttech.nl/wp-content/uploads/2020/12/Health-council-Netherlands_2020_12_07.pdf